

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 24. septembar 2021. godine
Br. ref.: VMSP 1857/21

REŠENJE O NEIZVRŠENJU

u vezi sa

PRESUDOM

Ustavnog Suda Republike Kosovo

od 19. maja 2016. godine

u

slučaju br. KI132/15

podnosilac

Manastir Dečani

Ocena ustavnosti dve odluke Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku Agenciju za Privatizaciju od 12. juna 2015. godine, br. AC-I-13-0008 i br. AC-I-13-0009

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Predmetna stvar:

1. Na osnovu člana 116 [Pravni efekat odluka] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), člana 19 (Donošenje odluka) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 66 (Izvršenje odluka) Poslovnika o Radu br. 01/2018 Ustavnog Suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu), predmetna stvar je (i) ocena Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), u vezi sa primenom Presude u slučaju KI132/15, *sa podnosiocem* Manastir Dečane, Presuda od 19. maja 2016. godine (u daljem tekstu: Presuda suda u slučaju KI132/15), od strane odgovornih organa Republike Kosovo; i (ii) donošenje odluka Suda u vezi sa Rešenjem o neizvršenju i odgovarajuće obaveštenje za Državnog tužioca, kao što je to i propisano u stavovima (6) i (7) pravila 66 Poslovnika o Radu.

Pravni osnov za donošenje Rešenja o neizvršenju i obaveštenju Državnom tužiocu:

2. Sud će prvenstveno citirati, a nakon toga će i razmotriti pravni osnov za donošenje ovog rešenja o neizvršenju i izdavanju Obaveštenja za Državnog tužioca u vezi sa Presudom suda u slučaju KI132/15. U nastavku, odgovarajuće odredbe Ustava, Zakona i Poslovnika o Radu:

Ustav Republike Kosovo

Član 116
[Pravni Efekat Odluka]

*1. Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo.
[...]*

Zakon o Ustavnom sudu

Član 19
(Donošenje odluka)

*1. Ustavni sud donosi odluku kao sudsko veće koje se sastoji od svih prisutnih sudija Ustavnog suda .
2. Ustavni sud postiže kvorum, ukoliko je prisutno sedam (7) sudija.
3. Ustavni sud donosi odluke na osnovu većine glasova sudija koji su prisutni i koji glasaju.
[...]*

Poslovnik o radu

Pravilo 66
(Izvršenje odluka)

(1) Odluke Ustavnog suda su obavezujuće za sudstvo i sva lica i institucije u Republici Kosova.

(2) Svi ustavni organi, te sudovi i organi vlasti, dužni su da poštuju, da se pridržavaju i da izvršavaju odluke Ustavnog suda u okviru svojih nadležnosti predviđenih Ustavom i zakonom.

(3) Sva fizička i pravna lica, dužna su da poštuju i da se pridržavaju odluka Ustavnog suda.

(4) Ustavni sud u svojoj odluci može da navede način i rok za izvršenje odluke Ustavnog suda.

(5) Telo koje je u obavezi da izvršava odluke Ustavnog suda dužno je da iznese informacije, ako je i kako je to predviđeno odlukom, o merama koje su preduzete za izvršavanje odluke Ustavnog suda.

(6) U slučaju neizvršenja odluke ili odloženog izvršenja, ili informisanja Suda o merama koje su preduzete, Sud može da donese rešenje u kojoj konstatuje da njegova odluka nije izvršena. Ovo rešenje će biti objavljeno u Službenom listu.

(7) Državni tužilac će biti informisan o svim odlukama Suda koje nisu izvršene.

(8) Sekretarijat, pod nadzorom sudije koji u skladu sa pravilom 58. izrađuje odluku, dužan je da prati sprovođenje odluke i, po potrebi, da podnese izveštaj Sudu uz preporuku za dalje pravne postupke koje se moraju preduzeti.

3. Gore navedena zakonska osnova predstavlja ustavno i zakonsko regulisanje na osnovu kojeg je Sud ovlašćen da preduzme odgovarajuće mere u vezi sa nadzorom izvršenja Presuda suda i odgovarajućih mera u slučaju da se ustanovi da je došlo do neizvršenja.
4. S tim u vezi, Sud naglašava da na osnovu člana 116 Ustava, odluke istog su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije u Republici Kosovo. Pored toga, na osnovu istog i u vezi sa pravilom 66 Poslovnika o Radu, (i) Svi ustavni organi, te sudovi i organi vlasti, dužni su da poštuju, da se pridržavaju i da izvršavaju odluke Ustavnog suda u okviru svojih nadležnosti predviđenih Ustavom i zakonom, i (ii) Sva fizička i pravna lica, dužna su da poštuju i da se pridržavaju odluka Ustavnog suda.
5. Sud takođe naglašava da na osnovu pravila 66 Poslovnika o Radu, Sud može u svojoj odluci da navede: (i) način i rok za izvršenje odluke Ustavnog suda; (ii) tela koja su obavezna da izvršavaju odluke Suda i da iznesu informacije, ako je i kako je to predviđeno odlukom, o merama koje su preduzete za izvršavanje odluke suda; (iii) U slučaju neizvršenja odluke ili odloženog izvršenja, ili informisanja Suda o merama koje su preduzete, Sud može da donese rešenje u kojoj konstatuje da njegova odluka nije izvršena i da ovo bude objavljeno u Službenom listu; i (iv) da obavesti Državnog tužioca u vezi sa svim odlukama Suda koje nisu izvršene.
6. Na osnovu stava 8 Pravila 66 Poslovnika o Radu, Sud može, putem svojih mehanizama, da prati izvršenje odluka i može da preduzme dalje zakonske postupke. Procena izvršenja Odluka suda se radi na periodičan način i u slučaju da se utvrdi da neka odluka nije izvršena, Sud će doneti Rešenje o neizvršenju i obavestiće Državnog tužioca.
7. U tom aspektu, Sud je preduzeo mere koje su propisane u svom Poslovniku o Radu u vezi sa Presudama (i) u slučaju KO01/09 od 18. marta 2010. godine, sa

podnosiocem zahteva *Qemail Kurtishi* (u daljem tekstu: slučaj suda KO01/09), gde je izdao Nalog dana 18. juna 2010. godine i Nalog dana 21. juna 2021. godine¹; (ii) u slučaju KI08/09 od 17. decembra 2010. godine, sa podnosiocem zahteva *Nezavisni sindikat radnika fabrike čelika, IMK*, u Uroševcu (u daljem tekstu: slučaj suda KI08/09), donoseći Odluku o neizvršenju i obavestio je Državnog tužioca²; (iii) u slučaju KI112/12 od 5. jula 2013. godine, sa podnosiocem zahteva *Adem Meta* (u daljem tekstu: slučaj suda KI112/12), upućujući dopis Predsednici Osnovnog suda u Mitrovici i obaveštavajući Državnog tužioca u vezi sa neizvršenjem ove Presude;³ i (iv) u slučaju KI187/13 od 1. aprila 2014. godine, sa podnositeljkom zahteva *N. Jovanović* (u daljem tekstu: slučaj suda KI187/13), donoseći „Ažurirane informacije“ u vezi sa Presudom KI187-13 i obaveštavajući Državnog tužioca o neizvršenju Presude KI187/13.⁴

Presuda suda u slučaju KI132/15:

8. U slučaju Suda KI132/15, zahtev je podnet od strane Manastira Dečani, kojeg je u postupcima pred sudom zastupao Dragutin (Sava) Janjić, iguman Manastira Dečani.
9. Podnosilac zahteva je osporio dve odluke Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS-a), odnosno odluke [br. AC-I-13-0008] i [AC-I-13-0009] od 12. juna 2015. godine.
10. Podnosilac zahteva je tražio procenu ustavnosti gore navedene dve odluke, tvrdeći da je došlo do povrede prava i osnovnih sloboda koje su zagarantovane članovima 24 [Jednakost pred Zakonom]; 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]; 32 [Pravo na pravno sredstvo]; 46 [Zaštita imovine]; 54 [Sudska zaštita prava] Ustava i člana 13 (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP). Podnosilac zahteva je takođe zatražio i određivanje privremene mere sve do konačne odluke Suda.

¹ Vidi nalog u slučaju KO01/09, od 7. juna 2010. godine, dostupan na sledeći link: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/odluke/nalog_slučaj_ko_01_09.pdf i nalog u slučaju KO01/09, od 21. juna 2021. godine, dostupan preko sledećeg linka: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/odluke/nalog_slučaj_ko_01_09.pdf

² Vidi Odluku o neizvršenju Presude u slučaju KI08/09 od 14. novembra 2012. godine, dostupno na linku: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/odluke/gjk_ki_08_09_vmsp_sr.pdf i Obaveštenje Glavnom državnom tužiocu o neizvršenju Presude u slučaju KI08/09 od 28. maja 2019. godine, dostupno na link: [KI08-09_Njoftim-për-moszbatisim-të-Aktgjykimit-të-Gjykatës-Kushtetuese_P.SH_SRB.pdf](https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2019/05/KI08-09_Njoftim-për-moszbatisim-të-Aktgjykimit-të-Gjykatës-Kushtetuese_P.SH_SRB.pdf) (gjk-ks.org).

³ Vidi dopis „Obaveštenje o neizvršenju Presude Ustavnog Suda u slučaju KI112/12” i dopis upućen Predsednici Osnovnog suda u Mitrovici, od 17. aprila 2014. godine, dostupno preko linka u nastavku: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/KI112-12_Obaveštenje-o-neizvršenju-Presude_P.SH_SR.pdf

⁴ Vidi „Ažurirane informacije u vezi sa Presudom Br.KI187-13” od 6. februara 2015. godine, dostupno preko linka u nastavku: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/ažurirane_informacije_KI187_13_sr.pdf, i

dopis „Obaveštenje o neizvršenju Presude KI187/13” od 6. februara 2015. godine, upućen Glavnom državnom tužiocu, dostupno preko linka u nastavku: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/obaveštenje_o_neizvršenju_presude_KI187_13_sr.pdf.

11. Dana 12. novembra 2015. godine, Sud je usvojio privremenu meru do 29. februara 2016. godine.⁵ Sa druge strane, dana 10. februara 2016. godine, Sud je usvojio i produženje privremene mere do 31. maja 2016. godine.⁶
12. Dana 19. maja 2016. godine, Sud je odlučio da (i) proglasi zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi da je došlo do povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a; (iii) da utvrdi da su dve odluke od 12. juna 2015. godine žalbenog veća PKVS-a, odnosno [br. AC-I-13-0008 i br. AC-I-13-0009], nevažeće; i (iv) da utvrdi da su dve odluke Specijalizovanog veća za imovinu PKVS-a od 27. decembra 2012. godine odnosno [br. SCC-08-0026 i br. SCC-08-0227], konačne odluke, obavezne, i, kao takve su *res judicata*.⁷
13. Izreka Presude Suda u slučaju KI132/15, je izglasana na sledeći način:

Ustavni sud, na osnovu člana 21.4 i 113.7 Ustava, u skladu sa članom 20 Zakona i u skladu sa pravilom 56 (1) Poslovnika o Radu, na sednici održanoj dana 19. maja 2016. godine, većinom glasova:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;*
- II. DA UTVRDI da je bilo povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima;*
- III. DA UTVRDI da nije potrebno ispitivanje da li je bilo povrede članova 24. 32. 46. i 54. Ustava, i člana 13. Evropske konvencije o Ljudskim pravima;*
- IV. DA UTVRDI da su dve odluke Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 12. juna 2015. godine br. AC-I-13-0008 i br. AC-I-13-0009 ništavne, i da su dve odluke Specijalizovanog veća o imovinskim pitanjima Posebne komore Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 27- decembra 2012. godine br. SCC-08-0226 i br. SCC-08-0227 konačne i obavezujuće, i kao takve res judicata;*
- V. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;*
- VI. DA OBJAVI ovu Presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;*
- VII. Ova Presuda stupa na snagu odmah.”*
14. Dana 20. maja 2016. godine, Sud je obavestio odgovarajuće strane o donošenju Presude suda, i to: (i) PKVS; (ii) Osnovni sud u Peći, odeljenje u Dečanu; (iii) Opštinu Dečane; (iv) DP Pčelarstvo “Apiko” (u daljem tekstu: Apiko); i (v) DP Hotelsko-turističko Preduzeće “Iliria” (u daljem tekstu: “Iliria”).

⁵ Vidi Prvu odluku Suda o usvajanju privremene mere u slučaju KI132/15.

⁶ Vidi drugu odluku o produžetku privremene mere u slučaju KI132/15.

⁷ Za više informacija o činjenicama slučaja, vidi stavove 20-46 Presude Suda u slučaju KI132/15; u vezi sa tvrdnjama, vidi stavove 47-52; u vezi sa prihvatljivošću zahteva, vidi stavove 53-68; dok, u vezi sa obrazloženjem i meritumom slučaja, vidi stavove 69-94.

Postupak pred Sudom nakon objavljivanja Presude:

15. Kao što je rečeno iznad, Presuda suda u slučaju KI132/15, je izglasana 19. maja 2016. godine i objavljena je 20. maja 2016. godine.
16. Dve (2) godine nakon donošenja Presude suda, odnosno dana 8. marta 2018. godine, Manastir Dečani je podneo jedan dopis – zahtev pred Sudom u vezi sa izvršenjem Presude suda u slučaju KI132/15, naglašavajući da se ista nije izvršila *“zbog odbijanja opštine Dečane da izvrši ovu odluku”*. Putem navedenog dopisa, Manastir Dečani je obavestio Sud da je: (i) dana 23. aprila 2017. godine, zatražio izvršenje Presude u slučaju KI132/15 Od katastarske kancelarije opštine Dečane; (ii) dana 26. maja 2017. godine, Kancelarija predsednika opštine Dečane odbila zahtev Manastira Dečani; (iii) dana 3. jula 2017. godine, podneta je žalba u Katastarskoj Agenciji Kosova (u daljem tekstu: KAK); (iv) dana 25. jula 2017. godine, KAK je tražila dodatnu dokumentaciju od Manastira Dečani; i (v) dana 2. avgusta 2017. godine, Manastir Dečani je podneo zatražena dokumenta u KAK. Na osnovu dopisa Manastira Dečani, KAK nije preduzeo nikakve radnje, i, zbog toga je podnosilac zahteva zatražio od Suda da deluje u skladu sa članom 116 Ustava a u vezi sa izvršenjem Presude Suda u slučaju KI132/15.
17. Na osnovu dopisa koji su podneti pred Sudom, u odgovoru Kancelarije opštine Dečane od 26. maja 2017. godine, upućenom Manastiru Dečani, između ostalog, se navodi da: (i) *“u vezi sa donošenjem odluka Posebne Komore Vrhovnog suda Kosova i Odlukom Ustavnog suda Kosova, Skupština opštine Dečane je održala vanredni sastanak i donela je odluku kojom se protivi izvršenju ovih odluka i izričito je naloženo da Direkcija za Katastar u Dečanu i Kosovska Agencija za Geodeziju ne izvrši gore navedene odluke”*; (ii) *“odmah nakon prijema gore navedene sudske odluke Posebne komore Vrhovnog suda, Društvena Preduzeća “Iliria” i “Apiko” su tužbom pred Osnovnim sudom u Peći – odeljenje u Dečanu, zatražili poništenje svih ugovora o poklanjanju zemljišta Manastiru. Od tada, pa sve do danas, Sud nije razmotrio ove tužbe”*; (iii) *“KAP [Kosovska Agencija za Privatizaciju] je tužbom zatražila od Posebne komore Vrhovnog suda poništenje svih gore navedenih ugovora o poklonima i takođe od tada pa do današnjeg dana ta tužba nije razmotrena”*; (iv) *“u vezi sa ovim parcelama, mi smo pronašli i Rešenje Komunalne direkcije Geodezije u Dečanu sa brojem 07-952/624 od 15.09.1992. godine kojim se ove parcele vraćaju u vlasništvo opštine Dečane od OP “Visoki Dečani”. Opština je počela sa izvršavanjem ove odluke”*; (v) *“zakonom je propisano da se za imovine Društvenih preduzeća za koje je počeo postupak likvidacije ne može menjati vlasnik sve dok se likvidacija ne završi. Samim tim za Društvena Preduzeća “Iliria” i “Apiko” likvidacija je počela dana 22.02.2017. godine”*; i, na kraju (vi) *“imajući u obzir sve ovo gore navedene okolnosti, mi kao opština nismo mogli da donesemo bilo kakvu odluku”*.
18. Dana 8. novembra 2018. godine, Sud se obratio PKVS-u u vezi sa navodima podnosioca zahteva da Presuda Suda nije izvršena i preduzete mere od strane PKVS za izvršenje Presude u slučaju KI132/15. Putem ovog dopisa, Sud je zatražio da se u roku od petnaest (15) dana obavesti da li je odgovarajuća Presuda izvršena u potpunosti. Pored toga, dopis suda je takođe naglašavao da (i) *“ne postoji nikakav razlog na osnovu kojeg se može opravdati neizvršenje jedne*

konačne odluke Ustavnog Suda”; (ii) “odgovornost je odgovarajućih organa da nađu najpogodnije načine i sredstva da se izvrši neka odluka Ustavnog Suda u kojoj je utvrđeno da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda koje su zagarantovane Ustavom i Evropskom Konvencijom o Ljudskim Pravima”; (iii) “u nedostatku potvrde o potpunom izvršenju Presude Suda u slučaju KI132/15, Ustavni Sud će doneti Odluku o Neizvršenju, u skladu sa tačkom (6) pravila 66 (Izvršenje odluka) Poslovnika o Radu, na osnovu koje se propisuje da u slučaju neizvršenja neke odluke ili u slučaju kašnjenja sa pružanjem informacija, Ustavni sud može da donese rešenje u kojem će se naglasiti da neka odluka nije izvršena. Nakon toga, u skladu sa tačkom (7) istog tog pravila: Državni tužilac [će biti] obavešten o svim odlukama Suda koje nisu izvršene”. Na kraju, Sud je naglasio da na osnovu člana 116 Ustava, Odluke donete od Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo kao i da “neizvršenje odluka Ustavnog Suda predstavlja Ustavnu povredu i u suprotnosti je sa svim osnovnim principima vladavine prava u jednoj pravnoj i demokratskoj državi”.

19. Dana 28. januara 2019. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva, odnosno Manastir Dečani, da je: (i) Presuda Suda u slučaju 132/15 proglašena od strane Suda dana 20. maja 2016. godine; (ii) ista je objavljena u Službenom listu Republike Kosova; (iii) dana 20. maja 2016. godine, u vezi sa datom Presudom bila su obavešteni i “Posebna Komora Vrhovnog suda Republike Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, Osnovni Sud u Peći – odeljenje u Dečanu i preduzeća “Apiko” i “Iliria””; (iv) na osnovu člana 116 Ustava, Presuda u slučaju KI132/15 stvara obavezu za sve strane koje su uključene u postupak; (v) Sud kontinuirano prati izvršavanje svojih odluka; i (vi) u vezi sa Presudom u slučaju KI132/15 kao i u vezi sa svim drugim odlukama suda će “preduzeti sve radnje koji su mu dostupni a na osnovu Ustava, Zakona kao i Poslovnika o Radu”.
20. Dana 21. novembra 2019. godine, PKVS je podneo pred Sudom odgovor na dopis Suda u vezi sa “konačnom informacijom u vezi sa izvršenjem Presude u slučaju KI132/15” od 8. novembra 2018. godine. Putem ovog dopisa, PKVS je, između ostalog, naglasio da: (i) “Posebna komora Vrhovnog suda smatra istovetno kao što ste i vi ustanovili u vašem zahtev da su dve Presude Posebne komore, SCC-08-0226 i SCC-08-0227 konačne i obavezne i pogodne su za izvršenje”; (ii) “na osnovu člana 116.1 Ustava Republike Kosovo, odluke Ustavnog Suda su obavezne za pravosuđe i za sva lica i institucije Republike Kosovo”; ali da (iii) PKVS “nema nikakvu zakonsku nadležnost datu u zakonu koja se tiče izvršenja konačnih presuda sudova”; i (iv) pored toga, “Ustavni Sud u Presudi KI132/15 nije dao nikakvu dužnost za Posebnu komoru koju ona mora izvršiti u budućnosti”. Naglašavajući nadležnost koja je propisana zakonom i činjenicu da PKVS “nema zakonsku nadležnost i ne može da preduzme nikakvu zakonsku radnju radi izvršenja ove Presude”, PKVS je ipak naglasio da: (i) “Posebna komora Vrhovnog suda obaveštava da su Presude Specijalizovanog veća PKVS-a koje su proglašene kao konačne i obavezne u Presudi Ustavnog Suda KI132/15 i u nedostatku zahteva stranke, još uvek nisu dobili klauzulu pravosnažnosti, da bi bile pogodne za izvršenje Presude Ustavnog Suda”; i (ii) “do sada podnosilac zahteva, Manastir Dečani kao strana u postupku, iako ima zakonski i legitimni interes da se izvrši Presuda Ustavnog suda, nije podneo

niti jedan zahtev pred Posebnom komorom, a u kojem bi se tražilo postavljanje klauzule pravosnažnosti u izdatim, konačnim Presudama. PKVS će odmah dati ovim presudama klauzulu pravosnažnosti". Na kraju, PKVS je takođe naglasio da (i) "polazeći od onoga što je navedeno iznad, Posebna komora je mišljenja da u skladu sa članom 307.1 Zakona br.04/L-139 o Izvršnom Postupku, strana koja je dobila na sudu je zakonski ovlašćena da preduzme sve potrebne pravne korake radi izvršenja ovih konačnih presuda, obraćajući se zahtevom Izvršnom sudu, ili katastarskoj kancelariji u opštini u kojoj se nalazi predmetna imovina presude, a radi registracije iste u katastarskom registru na ime strane"; i (ii) "pored toga, na osnovu člana 13.1 br.04/L-013 Zakona o Katastru, sama strana koja ima takav interes za izvršenje Presude, treba da podnese zahtev kod katastarskog organa radi početka postupka za registraciju imovinskog prava u katastarskom registru."

21. Dana 3. avgusta 2021. godine, Sud je, na osnovu pravila 66 Poslovnika o Radu, procenio izvršenje svojih Presuda zajedno sa odgovarajućim dopisima koji su primljeni i poslati od strane Suda nakon donošenja ovih Presuda, a radi utvrđivanja da li su se iste izvršile. Na osnovu dopisa koji su poslati od strane Suda, proizilazi da je donošenje Rešenja o neizvršenju najavljeno za određeni broj slučajeva, uključujući i slučaj KI132/15, i to putem dopisa Suda upućenom PKVS-u dana 21. novembra 2019. godine. Uprkos ovom dopisu i na način da bi Sud sam delovao na osnovu ažuriranih informacija, odlučeno je da se konačni dopisi u kojima se traže dodatne informacije pošalju stranama i odgovarajućim organima u određenom broju slučajeva, uključujući i slučaj Suda KI132/15.
22. Dana 11. avgusta 2021. godine, a radi ažuriranja informacija u vezi sa izvršenjem odgovarajuće Presude, Sud je poslao dopis (i) podnosiocu zahteva; i (ii) KAK-u, imajući u obzir sadržaj odgovora PKVS-a koji je podnet sudu dana 21. novembra 2019. godine i činjenicu da, na osnovu spisa predmeta, žalba od 3. jula 2017. godine podnosioca zahteva protiv odluke Kancelarije predsednika opštine Dečana izgleda da je u razmatranju pred istom.
23. Dana 26. avgusta 2021. godine, KKA je dostavila svoj odgovor, navodeći, između ostalog, da je (i) dana 20. novembra 2020. godine primila žalbu pod brojem 03/3539/20, koju je podneo Manastir Dečani; (ii) nakon razmatranja gorenavedene žalbe konstatovala da Direkcija za katastar i geodeziju Opštine Dečane nije postupila u skladu sa stavom 3.5, člana 3 (Upis prava na nepokretnu svojinu) Zakona br. 2002/5 o osnivanju registra prava na nepokretnu svojinu, jer "je izvršila administrativno ćutanju u razmatranju zahteva zastupnika Manastira Dečani"; (iii) kao posledica toga, KKA je izdala Rešenje [br. 03/3539/20] od 17. decembra 2020. godine, putem kojeg je obavezala Direkciju za katastar i geodeziju Opštine Dečane da razmotri žalbu Manastira Dečani; (iv) dana 15. januara 2021. godine, obratila se Direkciji za katastar i geodeziju Opštine Dečane sa zahtevom za informacije o preduzetim postupcima u vezi sa gorenavedenom žalbom; (v) dana 21. januara 2021. godine, KKA je obavestena od strane dotične Opštine da je protiv gorenavedenog Rešenja KKA-a, od 17. decembra 2020. godine, podnela tužbu pri Osnovnom sudu u Prištini – Odeljenje za upravna pitanja; (vi) dana 18. februara 2021. godine, Manastir Dečani je uložio žalbu KKA-u zbog administrativne ćutnje; (vii) dana 22. marta 2021. godine, KKA je primila zahtev od strane predsednika Opštine Dečane,

putem kojeg je zahtevao da se ne procesuirao ovaj predmet sve dok se *“ne završe pregovori koji su započeti sa Manastirom Dečani, Vladom Kosova, ambasadorima Kvinta, OEBS-om i EU-om”* u vezi sa predmetnim pitanjem; (viii) nakon gorenavedenog dopisa predsednika Opštine, KKA nije preduzela nijedan postupak; i (ix) dana 16. avgusta 2021. godine, nakon prijema dopisa Suda od 11. avgusta 2021. godine, KKA se obratila predsedniku Opštine Dečane sa zahtevom za informacije u vezi sa izvršenjem Presude Suda KI132/15 i nije dobila odgovor.

24. Dana 30. avgusta 2021. godine, Manastir Dečani je dostavio svoj odgovor Sudu, objašnjavajući razvoj događaja koji su se desili od poslednjeg dopisivanja sa Ustavnim sudom, prilažući relevantne dopise iz kojih proizilazi da: (i) dana 26. avgusta 2020. godine, Manastir Dečani, ponovo je podneo zahtev za upis svojine Kancelariji za katastar Opštine Dečane; (ii) pošto nisu dobili odgovor na svoj zahtev, dana 12. oktobra 2020. godine, Manastir Dečani je podneo zahtev za preispitivanje odluke Kancelariji za katastar Opštine Dečane; (iii) dana 20. novembra 2020. godine, imajući u vidu da nije dobio odgovor od dotične kancelarije Opštine Dečane, Manastir Dečani je podneo žalbu zbog administrativne ćutnje KKA-u; (iv) dana 17. decembra 2020. godine, KKA je putem Rešenja [03/3539/20] zahtevala od Direkcije za katastar i geodeziju u Dečane da odlučuje u vezi sa zahtevom Manastira Dečani u roku od 15 (petnaest) dana; (v) Opština Dečane nije donela odluku prema gorenavedenom Rešenju KKA-a, ali, dana 21. januara 2021. godine, podnela je tužbu protiv Rešenja KKA-a pri Osnovnom sudu u Prištini – Odeljenje za upravna pitanja, na šta je Manastir Dečani odgovorio dana 24. marta 2021. godine; (vi) dana 18. februara 2021. godine, Manastir Dečani je ponovo podneo žalbu KKA-u zbog administrativne ćutnje Opštine Dečane, navodeći, između ostalog, da na osnovu člana 13. (Upravni spor) Zakona br.03/L-292 o upravnim sporovima, upravni spor u ovom slučaju nije dozvoljen, štaviše, na osnovu člana 22 istog zakona, tužba ne obustavlja izvršenje predmetne odluke; i (vii) Manastir Dečani nije dobio odgovor od strane KKA-a uprkos činjenici da prema članu 116. Ustava *“Odluke Ustavnog suda su obavezne za sva lica i institucije Republike Kosovo”*. Manastir Dečani, takođe, navodi da (i) *“Skupština Opštine Dečane je održala sednicu dana 27. Maja 2019. Godine, na kojoj je ponovo iznet stav da je Presuda Ustavnog suda nepravedna i da je Opština Dečane neće sprovesti, kao i da sprovođenje te Presude izazvalo velike pometnje među građanima opštine Dečane, za čije posledice Opština ne bi mogla da odgovara”*; (ii) *“jasno je da institucije na svim nivoima jednostavno odbijaju da sprovedu ovu odluku, odnosno vrše svesnu i namernu opstrukciju naših prava”*; i (iii) *“molimo vas da preduzmete sve što vam je na raspolaganju kako bi se naše pravo svojine nad zemljom konačno se upisalo na naše ime, pet godina nakon što je Ustavni sud doneo Presudu broj KI132/15.”*
25. Dana 3. septembra 2021. godine, KKA je dostavila Sudu odgovor Opštine Dečane u vezi sa *“pitanjem Manastira Dečani”*, od 1. septembra 2021. godine, putem kojeg predsednik Opštine Dečane, između ostalog, naveo da (i) *“Opština Dečani je neprestano izražavala i izjavljivala svoje neslaganje sa Presudom KI132/15, koja se odnosi na imovinu društvenih preduzeća APIKO i ILIRIA, koja je, gorenavedenom presudom [...] data (poklonjenja) Manastiru Dečani”*; (ii) *“Od 2017. godine, do sada smo pokušavali da nađemo razumevanje i usklađeno*

rešenje sa Manastirom Dečani, kako bismo okončali sve sporove sa Manastirom Dečani”; (iii) “obaveštavamo vas da Opština Dečane nema nijednu obavezu i da ne preuzima na sebe sprovođenje ove odluke, dok se ne okonča tretiranje preko razgovora između Opštine i Manastira, gde će se konačno rešiti stvoreni sporovi među nama”; i (iv) “Do konačnog epiloga tražimo od KKA da ne preduzme nijedan postupak u vezi sa ovim procesom!”.

Ocena suda u vezi sa izvršenjem Presude u slučaju KI132/15:

26. Kao što je to navedeno i iznad, dopisom koji je bio upućen PKVS-u od 8. novembra 2019. godine, oslanjajući se na član 116 Ustava kao i na pravilo 66 Poslovnika o Radu, Sud je upozorio na donošenje Odluke o Neizvršenju i o obaveštenju Državnom tužiocu u vezi sa slučajem Suda KI132/15, zbog “nedostatka potvrde o potpunom izvršenju Presude suda u slučaju KI132/15”. Međutim, u avgustu 2021. godine, Sud se još jednom obratio odgovarajućim stranama na način da bi se ažurirale informacije pred Sudom u vezi sa izvršenjem presude suda.
27. Dana 22. septembra 2021. godine, a na osnovu ocene svih dopisa koji su podneti pred njime, kao što je to predstavljeno iznad, Sud je jednoglasno utvrdio da njegova Presuda u slučaju KI132/15 nije izvršena. Ovo zbog toga što organi koji su bili odgovorni za izvršenje iste, ni nakon pet (5) godina od kada je ova Presuda doneta, nisu preduzeli potrebne mere za izvršenje iste, uprkos činjenici da su putem Presude Suda, dve odluke Specijalizovanog veća za Imovinu od 27. decembra 2012. godine PKVS-a, [br. SCC-08-0026] i [br.SCC-08-0227], bile oglašene kao konačne, obavezne i kao takve *res judicata*.
28. Do gore navedene konstatacije, Sud je došao na osnovu dopisa koji su predstavljeni u ovom Rešenju o neizvršenju i na odgovore koji su primljeni, odnosno: (i) naglasak PKVS da ona nema nadležnost da izvrši ovu presudu Suda, uprkos činjenice da ona ističe da se ista mora obavezno izvršiti na osnovu člana 116 Ustava; (ii) stav opštine Dečani, nakon zahteva Manastira Dečani iz 2017. godine za izvršenje presude Suda, da “u vezi sa donošenjem odluka Posebne Komore Vrhovnog suda Kosova i Odlukom Ustavnog suda Kosova, Skupština opštine Dečane je održala vanredni sastanak i donela je odluku kojom se protivi izvršenju ovih odluka i izričito je naloženo da Direkcija za Katastar u Dečanu i Kosovska Agencija za Geodeziju ne izvrši gore navedene odluke”; (iii) stav opštine Dečani na osnovu dopisa od 1. septembra 2021. godine upućenog KKA da je ista “konstantno izražavala i izjavljivala svoje neslaganje sa presudom KI132/15 i sledstveno nema nijedan razlog i nijednu obavezu i da ne preuzima sprovođenje ove presude”; i (iv) i na činjenicu da KKA uprkos stalnih žalbi Manastira Dečani i pored Rešenja [03/3539/20] od 17. decembra 2020. godine kojim je obavezala Opštinsku kancelariju za katastar da donese odluku povodom ovog pitanja i odbijanje iste da postupi na osnovu rešenja KKA, nije donela neku drugu odluku, sa obrazloženjem da je o tome primila dopis od predsednika Opštine Dečani, kojim je traženo da se ne procesuiraju ovaj predmet “sve dok se ne okončaju svi pregovori koji su počeli u vezi sa spornim imovinama”.

29. Sud primećuje da nakon donošenja svoje presude 2016. godine, sprovedeno je niz postupaka za više od pet (5) godina i koji su imali samo efekat nesprovođenja jedne konačne presude u suprotnosti sa članom 116. Ustava.
30. Sud je na isti način delovao i u drugim slučajevima i onim koji su citirani iznad, u kojima je ocenio da u suprotnosti sa članom 116 Ustava, odluke suda nisu izvršene. U dopisu koji je bio upućen v.d. Glavnog tužioca dana 6. februara 2015. godine u vezi sa slučajem suda KI187/13, Sud je, između ostalog, naglasio da uprkos činjenici da još od kada je sud utemeljen *“skoro 99% odluka Ustavnog suda je izvršeno”*, Sud *“zato što je posvećen da prati postupke izvršavanja svojih odluka sve do potpune realizacije prava podnosilaca zahteva koja proizilaze iz njegovih odluka”*, identifikuje slučajeve koji još uvek nisu izvršeni od strane odgovarajućih organa, skrećući pažnju *“državnim institucijama da, na osnovu ustavnih nadležnosti i odgovornosti koje imaju, da osiguraju mehanizme radi izvršenja odluka suda, u punoj saglasnosti sa članom 116.1 Ustava”*. Sa druge strane, u dopisu koji je upućen Glavnom Državnom tužiocu dana 28. maja 2019. godine u vezi sa predmetom suda KIO8/09 i odgovarajućim obaveštenjem o donošenju odluke o Neizvršavanju, između ostalog je naglasio i da *“neizvršenje odluka Ustavnog Suda predstavlja ustavnu povredu i u suprotnosti je sa osnovnim principima vladavine prava u pravnoj i demokratskoj državi”*.
31. Sud takođe naglašava da je, na osnovu sudske prakse Evropskog Suda za Ljudska Prava (u daljem tekstu: ESLJP), na osnovu koje, Sud, u skladu sa članom 53 [Tumačenje odredbi Ljudskih prava] Ustava, tumači prava i osnovne slobode koje su zagarantovane Ustavom, jedan od osnovnih aspekata vladavine zakona princip pravne sigurnosti, koji, između ostalog, traži da se konačne odluke sudova trebaju izvršavati i da se ne trebaju dovoditi u pitanje.⁸ Pored toga, sudska praksa ESLJP-a, je na dosledan način određivala da pravo na pravično suđenje, kako je to i zagarantovano u članu 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a koje je i na direktan način primenljivo i u pravnom poretku Republike Kosovo na osnovu člana 22 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava iste, bilo bi *“iluzorno”* ukoliko bi domaći pravni sistemi *“dozvolili da jedna konačna sudska odluka ostane neizvršena a na štetu jedne strane”* i bilo bi *“nezamislivo da član 6 propisuje u detaljima garancije strana – pravične, javne i brze postupke – bez davanja zaštite izvršenju sudskih odluka”*.⁹ Takve situacije bi bile u suprotnosti sa principom vladavine zakona koji su ugovorne države uzele za dužnost da poštuju u skladu sa EKLJP-om.
32. Pored toga, Sud podseća da Ustav Republike Kosova u članu 3 [Jednakost pred zakonom] istog propisuje da je Republika Kosovo multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija. Pored toga, Ustav u članu 7 [Vrednosti], takođe propisuje da se

⁸ Vidi, između ostalog slučajeve ESLJP-a, *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island*, pretstavka br.23674/18, Presuda Velikog Veća ESLJP-a od 1. decembra 2020. godine, stav 238; *Brumărescu v. Rumunija*, predstavka br. 28342/95, Presuda Velikog Veća ESLJP-a od 28. oktobra 1999. godine, stav 61; kao i, *Agrokompleks v. Ukraine*, predstavka br. 23465/03, Presuda Velikog Veća ESLJP-a od 25. jula 2013. godine, stav 148.

⁹ Vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a *Romashov v. Ukraine*, pretstavka br.67534/01, Presuda ESLJP-a od 24. jula 2004. godine, stav 42.

Ustavni red Republike Kosovo zasniva na načelima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda i vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije. Vladavina zakona je takođe elemenat koji odražava zajedničko evropsko nasleđe kao što je to propisano u preambuli EKLJP-a i u Povelji Evropske Unije o osnovnim pravima, i osnovni objektivi koji je odražen u Statutu Venecijanske Komisije.¹⁰

33. Imajući u obzir gore navedene principe, i zato što je u dopisima podnetim pred Sudom ustanovljeno da Presuda Suda u slučaju KI132/15 nije izvršena od strane odgovarajućih organa Republike Kosovo, u skladu sa članom 116 Ustava i pravilom 66 Poslovnika o Radu, Sud donosi ovo Rešenje o Neizvršenju u vezi sa slučajem suda KI132/15. Istovremeno, Sud je takođe obavestio i Državnog tužioca u vezi sa neizvršenjem presude suda u slučaju KI132/15.
34. Na kraju, treba da se naglasi da izuzev konstatacije u vezi sa neizvršenjem jedne presude, putem Odluke o Neizvršenju i odgovarajućeg Obaveštenja Državnom tužiocu, Ustavni sud nema nadležnost za procenu odgovornosti za neizvršenje jedne odluke Suda od strane odgovornih organa. Nadležnost za jednu takvu procenu nakon toga pripada Državnom tužiocu, a u skladu sa Krivičnim zakonom i Zakonom o krivičnom postupku Republike Kosovo.

¹⁰ Vidi, između ostalog, (i) Preambulu EKLJP-a; (ii) Povelje Evropske Unije o osnovnim pravima; kao i, (iii) Statut Venecijanske Komisije.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni Sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 116 Ustava Republike Kosovo, članom 19 Zakona o Ustavnom Sudu Republike Kosovo kao i u skladu sa pravilom 66 Poslovnika o Radu Ustavnog suda Republike Kosovo, dana 22. septembra 2021. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA UTVRDI da Presuda Ustavnog suda Republike Kosovo u slučaju KI132/15, sa podnosiocem *Manastir Dečani*, od 19. maja 2016. godine **nije izvršena** od strane odgovarajućih organa Republike Kosovo;
- II. DA OBJAVI ovo Rešenje o Neizvršenju u vezi sa Presudom Ustavnog Suda Republike Kosovo u slučaju KI132/15;
- III. DA DOSTAVI stranama ovo Rešenje o Neizvršenju;
- IV. DA OBAVESTI Državnog tužioca o donošenju ovog Rešenja o Neizvršenju;
- V. U skladu sa članom 20.4 Zakona i u smislu pravila 66 (6) Poslovnika o radu, ova odluka će se objaviti u Službenom listu Republike Kosova kao i na službenoj stranici Ustavnog Suda Republike Kosovo.

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani
Gresa Caka-Nimani

